

ЦИЈЕВА:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 12 круна по године 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.

Претплата се прима само у годишњим и полугод. роковима.

Поједини број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: Алекса Мартиновић

Претплата се шаље поштом-
ско у укупном, само и непо-
средно администрацији „Глас
Црногора“ на Цетиње, а коме
је наручије, г. Вељку Рамада
новићу, К. Ц. агенту у Нотор

Дошле се шаљу Уредништву.
Рукписи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сва-
ку ријеч или за број од пет
цифара по 4 пара за при-
пут, а за сваки даљи пут по
2 пара.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

МИ НИКОЛА I

по милости Божијој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ
проглашујемо и објављујемо свима
и свакоме, да је Народна Скупшти-
на ријешила и да смо Ми потвр-
дили и потврђујемо:

ЗАКОН

о
Народнијем школама у Књ. Црној Гори.

Члан 1.

Задатак је народнијем школама,
да васпитавају дјецу у народном и
религијском духу и да их спремају
за грађански живот, а нарочито да
шире просвјету и српску писменост
у народу.

Члан 2.

Народне су школе: дјечија забави-
шта, основне и продужне школе.

Члан 3.

У дјечијим забавиштима васпи-
тавају се дјеца оба пола од чет-
врте до седме године. Правила
за дјечија забавишта прописује Ми-
нистар просвјете по саслушању
Просвјетног Савјета.

Члан 4.

У мјестима гдје се не говори чи-
сто српски, отвара се уз основну
школу приправни разред, који су
дужна похађати сва дјеца прије
ступања у први разред основне
школе.

Члан 5.

Гдје ће се отворити дјечија забави-
шта, а гдје приправни разреди,
рјешава Министар просвјете, и то:
забавишта се отварају на пријед-
лог општинских управа, а при-
равни разреди на приједлог школ-
ских надзорника.

Члан 6.

Основна школа траје 4 године.

Члан 7.

Учење у основној школи обавезно
је и бесплатно.

Члан 8.

Првенство на школовање дјече
у народнијем школама има сваки
држављанин у оној школској оп-
штини, у којој живи.

Члан 9.

Један наставник може добити нај-
више четири разреда, а уз ове, по
потреби, и приправни разред.
У три или четири спојена раз-
реда са приправним, може бити
највише педесет ђака, у два спо-
јена шездесет, а у једном одвоје-
ном разреду седамдесет ђака.

Члан 10.

По свршетку четвртог разреда
основне школе ученици, који не
продуже школовање у некој сред-
њој школи, или не оду на занат
или у трговину, походе продужну
школу.

Продужна школа траје два те-
чаја, рачунајући течај од 1. окто-
бра до 1. марта, а отвара се ондје,
гдје има бар 20 ђака. У продуж-
ној школи раде учитељи основне
школе четвртком, недјељом и праз-

ником. Награду за рад у продуж-
ним школама добијају учитељи по
приједлогу школског надзорника из
државне касе.

Наставни план у продужним шко-
лама удешава се према мјесним
приликама, а одобрава га Мини-
стар просвјете.

Члан 11.

Основне су школе мушке, жен-
ске или мјешовите; а продужне
или само мушке или женске.

Члан 12.

Ове су школе: 1. државне, чије
учитеље плаћа држава; 2. приватне,
које потпуно издржавају општине,
поједина лица или удружења. Прве
се отварају по наредби, а друге по
одобрењу Министра просвјете.

Члан 13.

Дјеца, која по одобрењу школ-
ског надзорника уче приватно код
куће, морају при крају школске
године полагаати испит у државној
школи и родитељи плаћају за то
двојици учитеља, који испит из-
врше, по 5 круна. У испитној ко-
мији не може бити лице, које је
ученика спремало.

Ко поступи противно овоме, каз-
ниће се са 25—50 круна у корист
школског фонда. Ову казну, по
саопштењу школског надзорника,
изриче Министар просвјете, а из-
вршује мјесна власт.

Дјеца наших држављана, који
стално живе у Црној Гори, морају
походити државну или приватну
српску народну школу; она не могу
походити школе с туђим настав-
ним језиком, док не сврше српску
народну школу.

Члан 14.

Приватне школе по уређењу сво-
ме морају бити у свему као и
државне.

У општинским и приватним шко-
лама држе се годишњи испити под
предсједништвом школскога над-
зорника и свједочанства вриједи
само онда, кад потпише надзорник.

II. Отварање и издржавање школа.

Члан 15.

Министар просвјете наређује от-
варање новијех државнијех школа
по приједлогу школскијех надзор-
ника кад у једној школској оп-
штини има најмање 36 дјече до-
расле за школу; а отварање при-
ватнијех школа допушта се и са
мање дјече.

Члан 16.

Школу подиже и снабдјева школ-
ска општина. Састав школске оп-
штине чини варош за себе или у
заједници са једним или више окол-
них села; или село или више села
и заселака, која заједнички издр-
жавају једну или више школа.
Школски надзорник је дужан да се
стара, да свако мјесто уђе у састав
појединих школских општина.

Члан 17.

Свака школа носи име свога мје-
ста, школска општина носи име
своје школе, а то име треба да је
и на школском печату.

Члан 18.

Дужности су школске општине:

1.) да да потребно земљиште за
школу и њено двориште и игра-
лиште, и још по 1—3 рала земље
за школску башту у близини школе
и да све то обдржава у доброј
огради;

2.) пола прихода од баште узима
учитељ, а пола школски фонд;

3.) да подиже, оправља и у до-
бром стању обдржава: школску
зграду, у којој морају бити по-
требне учионице, уређене према
хигијенским и педагошким прави-
лима; станове за наставнике и по-
служитеље, а у мјестима, гдје уче-
ници зими станују у школи, још и
собе за спавање, трпезарију и ку-
хињу, заједно с потребним намје-
штајем и посуђем;

4.) да набавља школски намјештај;

5.) да плаћа школске послужитеље;

6.) да даје огријев за школу, на-
ставнике и послужитеље, и то сваг-
да до 1. октобра за цијелу годину;

7.) да рукује школском касом,
школским имањем и школским
фондовима;

8.) да потпомаже школу и настав-
нике у свима школским пословима;

9.) да набавља књиге и листове
за школске књижнице и даривање
дјече;

10.) да издржава дјечија забави-
шта и потпомаже све просвјетне
установе, којима се шири писме-
ност у народу;

11.) ако школска општина не би
вршила ове дужности како треба,
надлежна државна власт ће је на
то нагнати.

Члан 19.

Министар просвјете, у споразуму
с Министром грађевина, а по са-
слушању Просвјетног Савјета, про-
писује планове за грађење школ-
ских зграда које се дијеле на више
класа. Планове школских зграда
за поједина мјеста одобрава Ми-
нистар просвјете, по приједлогу
школског надзорника.

Кад општина нема подесно зем-
љиште за подизање школске зграде
и потребно земљишта, (чл. 18.
тач. 1.) откупиће га путем експро-
пријације.

Министар просвјете може допу-
стити, да се поједине општине,
ради подизања школскијех зграда,
могу задужити код новчаних за-
вода. А и мјесне власти могу до-
пустити, да се за грађење школа
могу употребити радне снаге и ма-
теријал, којим располажу општине.

Сиромашнијем општинама при-
тиче у помоћ држава при поди-
зању школских зграда.

Члан 20.

У мјестима гдје нема прописних
станава са наставнике, општине им
дају накнаду у новцу за стан и
огријев уједно, и то: на Цетињу по
45. круна мјесечно; у Подгорици
и Никшићу по 35. круна; у свим
осталим обласним мјестима као и
у Улцињу по 25. круна; у осталим
варошима и варошицама по 20.
круна, а у селима по 15. круна
мјесечно.

Стан за наставника мора имати
најмање двије собе, кухињу и по-
требне стаје.

Члан 21.

Ако у једном мјесту учитељују
муж и жена, или отац и син, или
мати и кћи, или двије неудате се-

стре, или нежењен брат и неудата
сестра, а живе у заједници, имају
право на један заједнички стан и
огријев, или на једну накнаду у
новцу за стан и огријев.

Удата учитељица нема права на
стан и огријев, ако јој муж живи
у истом мјесту, а тако исто и неу-
дата, ако нијесу храниоци својих
кућа.

Члан 22.

Да би се могле подмиривати
школске потребе, у свакој школ-
ској општини постоји школска бла-
гајна, у коју улазе:

1., суме, које политичке општине
дају сваке године за школске по-
требне;

2., приходи од школског имања или
чега другог што припада школи;

3., приходи од новчаних казни,
које припадају по овоме закону;

4., приходи од добровољних при-
лога или завјештања.

Члан 23.

Свака школа може и поред зем-
љишта и зграда (чл. 18. овог за-
кона) имати и другог имања, које
јој да политична општина или зав-
јешта који добротвор, а приходи
од овога имања иду у школску
касу.

Школско се имање не може за-
дужити ни отуђити без одобрења
Министра просвјете и Државног
Савјета, нити се може на што друго
употребити осим школе, а школа
се мора на исто убащинити нај-
даље у року од године дана.

Члан 24.

Ако се из једне школске општине
издвоји нова школска општина,
ова има право на диобу или у
новцу или материјалу по међусоб-
ном споразуму, или по рјешењу
Министра просвјете.

Ако би, пак, нека школска оп-
штина престала, онда њено имање
припада оној општини, с којом се
споји.

Члан 25.

Школска општина може осно-
вати школски фонд ради издржа-
вања сиромашнијех ђака у својој
школи, као и ради приређивања
ђачких излета. У овај фонд улазе
добровољни прилози, поклони и
завјештања, прилози од светосав-
ских и других забави и оно што
политичка општина за ову сврху
даје.

Овим фондом рукује школски
одбор, а новац се из њега не може
ни на што друго употребити, осим
на циљ, предвиђен у првом ставу
овога члана.

Правила о фонду прописује Ми-
нистар просвјете у споразуму са
Просвјетним Савјетом.

III. Настава.

Члан 26.

У основној школи уче се ови
предмети:

- 1., наука хришћанска;
- 2., српска историја;
- 3., српски језик;
- 4., црквено-словенско читање;
- 5., цртање и лијепо писање;
- 6., пјевање (свјетовно и црквено);
- 7., гимнастика и дјечије игре;
- 8., земљопис;
- 9., познавање природе;

- 10., пољска и домаћа привреда;
- 11., основи хигијене;
- 12., рачуница и геометријски облици;
- 13., ручни рад са домаћим газдинством (по могућству).

Наставни план и програм предавања, прописале Министар просвјете, по саслушању Просвјетног Савјета.

Члан 27.

Правила о писању уџбеника прописује Министарство просвјете, по претходном саслушању Просвјетног Савјета.

Министарство Просвјетеводи бригу за израду и штампање уџбеника, учила, књига за поклањање ђацима о испиту и књига за ђачке и школске књижице. — У школама се смију употребљавати само оне књиге и она учила, која је прегледао Просвјетни Савјет а одобрио Министар просвјете.

Члан 28.

Школска година у основној школи почиње првог септембра, а завршује се на Видов-дан по свршетку свечаног годишњег испита. Основне школе раде од 8 до 12 сати изјутра, или од 9 прије до 1 сат послје подне. Забавишта раде цио дан. Забавишта и основне школе не раде недјељом и празником и о Божићу и Ускрсу по 6 дана.

IV. Ученици.

Члан 29.

У први разред основне школе уписују се дјеца, која ће од 1. септембра те године напуни, мушка 7, а женска 6 година.

Овај упис врши управитељ (учитељ) са школским одбором у мјесецу мају, према списку, који им поднесу свештеници најдаље до 30. априла.

Мушка дјеца, која су пријешла 11., а женска 10. годину, не могу се примити у први разред основне школе.

У остале разреде основне школе уписују се дјеца пошљедња четири дана мјесеца августа.

Сву школску дјецу, најмање један пут годишње, и то у јуну мјесецу, мора бесплатно прегледати државни љекар, према чијем извјештају слабуњаву дјецу ослобођава од школе школски надзорник.

Члан 30.

Ђаци су дужни уредно похађати школу за вријеме свога школовања. Школски одбор је дужан да се стара, да свако дијете проведе у школи четири године.

Изостанак од школе једног дана рачуна се као једно одсуство. Наставник цијени изостанке и оправдава оне, који су учињени из важних узрока, а неоправдане доставља преко управитеља школском одбору. За ове изостанке кажњава одбор родитеље или старатеље ђачке, или оне који узимају дјецу у службу, и то: за првијех 5 изостанака опоменом, а послје по 50. пара за сваки изостанак, у корист школске касе.

Новчане казне наплаћује председник општине или његов заступник у року од 30. дана, а ако то не учини, а од кажњеног се могло наплатити, онда плаћа сам. — Ову пошљедњу казну изриче школски надзорник а извршује је у року од 15 дана полицијска власт и предаје школској каси.

Члан 31.

Успјех ђачки из појединих предмета, вјештина и владања, биљежи се у књигу за оцјене два пута у години и то: у првој половини јануара и у другој половини маја мјесеца. О пријелазу ђака у старији разред рјешава управитељ са дотичнијем наставником — односно наставник, имајући на уму годишњи

успјех из свијех предмета и способност и марљивост ђака. Ђак, који покаже у опште слаб успјех, а нема изгледа да ће достићи другове у старијем разреду, оставља се да понови разред.

Крајем школске године држи се јавни свечани испит у присуству надзорника и школског одбора, а на Видов-дан се дијеле дарови ваљаним ђацима,

Ђацима, који сврше четврти разред основне школе или продужну школу, издају се на њихов захтјев свједочанства. — Онима, пак, ђацима, који прелазе из једне школе у другу, дају се само увјерења о успјеху и владању у дотичном разреду.

Члан 32.

Ђак се може ослободити похођења школе ако пати од неизлечиве болести, или од какве болести, која би била опасна за друге ђаке; или ако је без родитеља а сиромаш је; или ако је због понављања разреда прерастао, и то, ако мушкарац пријеђе петнајесту, а дјевојчица дванајесту годину. — Да се ослободи од школе, одлучује школски надзорник по приједлогу школског одбора, а у случају болести и на основу љекарског увјерења.

V. Наставници.

A) Сирема.

Члан 33.

Наставника има: сталних, привремених, заступника и забавиља.

У мушкој основној, мјешовитој и продужној школи раде учитељи, а у женској учитељице. Учитељице могу радити и у прва два млађа разреда мушке и мјешовите школе. И учитељи и учитељице раде у приправном разреду. У забавишту дјецу васпитава забавиља.

Члан 34.

Стални учитељи и учитељице могу бити она лица, која су црногорски држављани и која су као редовни ђаци свршила Учитељску Школу или Женску Учитељску Школу и у њима положила учитељски испит зрелости.

Члан 35.

Привремени су учитељи-ице она лица, која су свршила Учитељску Школу, без испита зрелости, Вишу Женску Школу са или без испита зрелости, Гимназију (Реалку) са или без испита зрелости и Богословију.

Ови привремени учитељи-ице могу постати стални ако положе учитељски испит по програму, који пропише Министар просвјете. Испит имају наново полагати послје двије године службовања.

Ну она лица, која би свршила Вишу Женску Школу и положила испит зрелости или Гимназију (Реалку) са испитом зрелости, полагају учитељски испит само из педагошке групе.

Члан 36.

У недостатку сталних и привремених учитеља и учитељица из чл. 34. и 35. могу се поставити за заступнике учитељске и она лица, која су свршила четири разреда средње школе. Но ова лица немају право полагања испита за сталне учитеље-ице.

Члан 37.

Забавиља може бити она, која је свршила редовно стручну школу и положила испит за забавиљу.

Члан 38.

За научно и практично усавршавање учитеља-ица, могу се одредити о државном трошку народни курсеви. Лица, која држе предавања на овим курсевима, добијају награду за то, а учитељи-ице попутину, како то буде прописао Министар просвјете у правилима за ове курсеве.

Б.) Права.

Члан 39.

Стални учитељи-ице добијају у почетку своје службе 960 круна плате на годину.

За прве двије повишице служе по пет година, а за остале по четири године.

Повишица има шест по 240 кр., тако, да навршетком 26 године службовања добивају 2400 круна, са којом платом служе до навршене 32 године, када имају право на пензионисање с потпуном платом.

Члан 40.

Стални учитељи-ице могу се пензионисати кад наврше 10 година службе у случају тјелесне или душевне болести и неспособности, и тада добивају 40% од своје систематске плате а за сваку годину преко 10 година службе увећава се пензија са 2:72%. Право на пензионисање прије 32 године службе дивива се по закону о чиновницима грађанског реда.

Стални наставници који служе мање од 10 година, у случају болести добијају од државе издржање и то 30% од њихове пошљедње плате. Удовице учитеља и сирочад учитеља-ица, добивају пензију по закону о чиновницима грађанског реда.

Члан 41.

Привремени учитељи-ице имају годишњу плату 720 круна и дужни су положити испит најдаље за 5 година, иначе престају бити учитељи-ице.

Члан 42.

Заступници учитељски имају плату од 600 круна, но без права на повишице, пензију и издржавање.

Члан 43.

Забавиља у забавишту добија у почетку службе 600 кр. на годину. Послје сваке пете године добија годишњу повишицу од 100 круна тако, да у 30 години службе прима 1200 круна на годину и са том платом служи до навршетка 35 године службовања, када прима толико исто пензије.

Право на пензију добија послје 10 година сталне службе, и то за првих десет година 40% од своје плате, а за сваку даљу годину по 2:4%. Пензија се може добити у случају болести или неспособности за рад.

Забавиља добија бесплатан стан и огријев, или накнаду за то, као и учитељица основне школе.

Члан 44.

Учитељи-ице, које поред редовног рада у својој школи, науче бар 15 неписменијех људи читати и писати, добијају поред плате и засебно награду од 100—200 круна на крају школске године из државне касе, по предлогу школског надзорника.

Члан 45.

Стални наставник не може изгубити службу без одлуке Просвјетног Савјета због доказане кривице и не може се премјештати у друга мјеста осим велике потребе, по молби или за казну. Кад се наставник премјешта по потреби онда има право на накнаду путног и селидбеног трошка, а према закону који важи и за остале чиновнике грађанског реда.

Члан 46.

Учитељска мјеста попуњавају се стечајем, који расписује Министарство Просвјете најдаље до 1. маја, а избор кандидата врши на приједлог школског надзорника комисија, коју састављају: један чиновник Министарства Просвјете, два професора и два учитеља, које изабере Министар просвјете за једну годину. Првјенство на боља мјеста имају они учитељи и учитељице.

који се поред боље стручне спреме, дужега службовања и породичних потреба, одликују радом у школи и на књижи.

Члан 47.

Учитељи-ице, премјештени по казни, не могу се вратити у мјесто, из којег су кренути, док им не истече један период за повишицу.

Члан 48.

Учитељима се рачуна у указну службу вријеме, проведено у сталној учитељској служби, кад пријеђу у другу државну службу. Тако исто државним чиновницима рачунају се године, проведене у другој струци, приликом ступања у учитељску службу.

Члан 49.

Министар просвјете може наставницима у току од једне школске године дати највише два мјесеца осуства. Дуже осуство због болести даваће само по увјерењу љекарске комисије од два љекара.

Члан 50.

Забавиље, учитеље и учитељице, а тако и управитеље, поставља Министар просвјете.

Члан 51.

Плате, пензије, награде и селидбене трошкове, добијају сви наставници и наставнице основних и продужних школа из државне, а забавиље из општинске касе.

В.) Дужности.

Члан 52.

Наставници су основнијех школа дужни:

- 1., да долазе у школу уредно и васпитавају дјецу према педагошким правилима и предају наставне предмете према прописаним програмима, упуствима и уџбеницима;
- 2., да оцјењују савјесно и правично успјех и владање ђака у одређено вријеме;
- 3., да воде дјецу у цркву, гдје су дужни пјевати недјељом и празником;
- 4., да извјештавају на вријеме родитеље, или старатеље и школски одбор о изостанцима ђачким од школе;
- 5., да чувају повјерене им ствари школске, а нарочито школски намјештај, насатавна учила, материјал за писање и цртање и материјал за ручни рад, зашто и материјално одговарају;
- 6., да учествују у раду учитељскога вијећа и помажу рад школскога одбора;
- 7., да судјелују у раду учитељских зборова;
- 8., да походе научне и практичне наставничке курсеве, кад се на њих позову;
- 9., да помажу просвјетне, привредне и културне установе, које имају везе са школом; и
- 10., да се владају у служби и ван ње како то доликую образованим људима и наставничком позиву.

Члан 53.

Наставницима је забрањено свако друго занимање, које се не слаже са наставничком службом. За редовно вршење кавијех другијех послова, осим наставничких, мора се тражити одобрење од Министра просвјете.

Члан 54.

Кад се наставник први пут уводи у дужност, полаже ову заклетву: „Ја Н. Н. ступајући у наставничку службу, закљичем се Свемогућим Богом, да ћу Књазу Господару бити вјеран, да ћу се Уставу свесрдно придржавати, да ћу законима и законским наредбама власти бити покоран, да ћу своје наставничке дужности ревностно и тачно вршити и да ћу се клонити свега онога што се не слаже с

мојом службом. Тако ми Господ Бог помогао.“

Наставнике уводи у дужност школски одбор или управитељ.

Члан 55.

Наставник може оставити учитељску службу кад му Министар уважи оставку. У противном случају неће му се рачунати пређашње године службе, ако би се опет вратио у службу.

Ако наставник, без одобрења и без довољног оправдања, изостане од своје дужности три дана у мјесту, или седам дана ван мјеста, или ако не оде на нову дужност за десет дана од дана, кад му је саопштено постављење или премјештај, сматра се да је оставио службу и мјесто му се оглашује за упражњено.

Члан 56.

Владање наставника и њихов рад оцјењују надзорници према овојем закону и закону о чиновницима грађанског реда.

Рад се оцјењује оцјеном: врло добар, добар и слаб.

Надзорници уводе оцјене у школску уписницу и у службене листове, у које убјележавају и остале податке, као: правилност рада у школи; марљивост и савјестност у вршењу службе; успјех у васпитању и настави; узроке неуспјеха; рад на књижевним, привредним у културним установама и владање у породици, у друштву, премјештаје, повишице, одсуства и т. д.

Наставник, који добије слабу оцјену, казни се премјештајем у друго мјесто, а ако и друге године узастопце добије исту оцјену, ставља се у пензију, ако има десет или више година службе, иначе се отпушта.

Против слабе оцјене може се наставник жалити у року од 15 дана Министру просвјете, који одређује комисију од три лица, од којих једно именује Министар просвјете у споразуму са Просвјетним Савјетом, друго сам наставник, а треће бирају ова двојица, па ако оцјена не буде поправљена, онда наставник сноси сав трошак око овога испита.

Г.) Казне.

Члан 57.

Наставници се казне по одредбама овога закона.

Казне су:

1) опомена; 2) укор; 3) губитак плате до два мјесеца; 4) премјештај у друго мјесто без накнаде путних и селидбених трошкова; 5) пензионисање; и 6) отпуст из службе.

Казне се одређују према величини кривице; према околностима које олакшавају или отежавају кривицу и према томе, да ли се наставник казни први пут, или се казна понавља.

Ниједна се казна не може изрећи, док се кривица потпуно не ишљеди и док се наставник писмено не саслуша.

Члан 58.

Опоменом казни наставнике управитељ школе, а опоменом, укором и губитком плате до 10 дана казни школски надзорник, све остале казне изриче Министар просвјете, или дисциплински суд.

Жалбе против казне управитељеве надзорнику, а против надзорникове Министру просвјете, подносе се у року од 15 дана.

Члан 59.

Кривице наставника ишљећују надзорници у случајевима школске природе, иначе то бива редовним путем преко земаљских власти.

За вријеме судског ишљећења наставник се према природи кривице може уклонити од дужности, и за то вријеме прима половину плате, па ако се ослободи као невин, враћа се у службу и добија

половину задржане плате. А ако се ослободи из недостатка доказа, онда Министар, по предлогу Просвјетног Савјета, рјешава, да ли ће он и даље остати у служби.

Члан 60.

Ако се наставник, који је један пут кажњен опоменом или укором или губитком плате до 15 дана, у току од три године ни у чему не огријешу о своју дужност, сматра се као да није ни кажњен.

Наставник, који је један пут отпуштен из службе, може се опет повратити у службу по предлогу Просвјетног Савјета, а с обзиром на његово владање и занимање последије отпуста и с погледом на опште законске прописе.

VI. Управа и надзор.

Члан 61.

Управу и надзор над народнијем школама врши Министар просвјете преко ових школских власти:

1) мјесног школског одбора; 2) управитеља основне школе; 3) наставничког вијећа; 4) школског надзорника; и 5) Просвјетног Савјета.

1. Мјесни школски одбор.

Члан 62.

Мјесни школски одбор састављају: предсједник оне општине, у којој је школа; управитељ школе, или учитељ ако је сам; свештеник, у чијој је парохији школа, и три, по могућству, писмена грађанина, или по један писмен грађанин из свакога села, ако школску општину састављају села из разних политичких општина. Чланове школског одбора, осим предсједника, управитеља (учитеља) и свештеника, бира на двије године политичка општина, у којој је школа, одмах по свршетку школске године. — О избору и промјенама извјештава се увијек школски надзорник.

Ко би био изабрат за члана школског одбора, а не би се хтио примити те дужности, може се од исте ослободити, ако дадне у школски фонд 50 круна.

Члан 63.

Предсједник је школског одбора предсједник политичке општине, у којој је школа, или његов заступник. Пословођа је управитељ (учитељ). Благајника бира школски одбор из своје средине, али предсједник и управитељ не могу бити бирани за благајника.

Сједнице се држе у школској згради.

У сједницама се може рјешавати кад има присутних више од половине чланова, а рјешава се већином гласова; ако се пак гласови подијеле, рјешава коцка.

Члан 64.

Предсједник сазива сједнице по потреби, али је дужан сазвати сједницу свагда кад то захтијева управитељ (учитељ) школе или пола одборника — и то најдаље у року од 8 дана. — Ако то не учини, казни се сваки пут са по 10 круна, у корист школске касе. Ову казну изриче школски надзорник по жалби управитеља (учитеља) школе у року од 10 дана по пријему жалбе, а извршује је државна извршна власт у року од 15 дана.

Сваки је члан одбора дужан долазити у сједнице, а ако не дође и не оправда свој изостанак важнијем узроком, казни га школски одбор за 3 круне за сваки изостанак у корист школске касе. Ову казну, у року од десет дана, извршује општинска власт.

Члан 65.

Школски је одбор представник школске општине и стара се о вршењу свијех дужности њених, које су јој одређене овим законом.

Поред тога школскоме је одбору дужност:

- 1., да рукује школском имовином;
- 2., да до конца октобра састави школски буџет за идућу годину и шиље га на одобрење школском надзорнику;
- 3., да се стара да што већи број дјецe походи школу, и да помаже наставнике у свима школским пословима;
- 4., да прије почетка школске године набави за све ученике прописане уџбенике и материјал за писање и цртање;
- 5., да врши све законске наредбе виших школских и земаљских власти.

Члан 66.

Благајник рукује школском касом према одредбама овога закона.

Школски одбор врши преглед школске касе свака три мјесеца, а по потреби и чешће и о томе подноси извјештај школском надзорнику.

Надзорник казни поједине чланове школског одбора за невршење дужности од 5—50 круна у корист школског фонда. Противу ове казне може се кажњени жалити Министру просвјете у року од 15 дана од дана саопштења.

Казну извршује мјесна власт.

Члан 67.

Преписка мјесног школског одбора са осталијем школским и земаљским властима сматра се као службена и за то не плаћа поштарину ни какве друге таксе. Ово важи и за службену преписку свијех управитеља (учитеља) државнијех школа.

2. Управишљиви.

Члан 68.

У свакој основној школи, гдје има два или више наставника, Министар просвјете поставља — на предлог школског надзорника — једнога за управитеља школе; а гдје је само један, он врши сам управитељске дужности.

Управитељ може бити сталан учитељ, који има јачу спрему и који дуже служи. Но у недостатку ових могу се поставити и привремени управитељи.

Управитељ добија додатак од школске општине и то, ако у школи има, с њим заједно, најмање пет наставника, добија 100 круна годишње; иначе добија 60 круна, ако нема мање, с њим заједно, од три наставника.

Члан 69.

Дужности су управитеља школе:

- 1., да поред својих предавања управља школом и да води надзор над наставом, васпитањем и поретком у њој;
- 2., да пази да сви наставници долазе уредно на дужност, да се при предавањима тачно придржавају прописаних наставних програма и упутстава и да се служе одобреним уџбеницима и другим наставним средствима;
- 3., да наставницима саопштава наредбе школских и других власти и да се стара о њиховом извршењу;
- 4., да чува и одржава у добром стању школски намјештај, књижницу, наставна средства, школску архиву, писаћи и други школски материјал, зашто је материјално одговоран;
- 5., да прима и отпушта школске служитеље, да се стара о добром одржању школске зграде и на вријеме тражи нужне оправке;
- 6., да пази на владање наставника и да их опомиње на дужност, а о већим погрешкама извјештава школског надзорника;
- 7., да, у случајевима пријеке потребе, даје наставницима до три дана одсуство, а о сваком оваком осуству мора извјестити предсједника школског одбора, а овај

одмах извјештава школског надзорника.

Овако поступа и учитељ који је сам у школи.

- 8., да руководи рад наставничког вијећа;
- 9., да води преписку са свијема властима; и
- 10., да на крају свака три мјесеца извјештава надзорника о целокупном стању школе.

3. Наставничко вијеће.

Члан 70.

Сви наставници једне основне школе чине наставничко вијеће.

Предсједник је вијећа управитељ, који сазива сједнице најмање један пут мјесечно, а по потреби и чешће. Пословођу бира вијеће из своје средине.

Сваки је наставник дужан учествовати у раду вијећа.

Предсједник извјештава надзорника о раду вијећа.

Члан 71.

Наставничко вијеће ради ове послове:

- 1) договара се о правилном поступку при предавањима и одржавању везе и јединства у настави кроз све разреде;
- 2) споразумијева се о подједнаком правилном поступању свијех наставника у погледу на васпитавање дјецe и на потребан поредак у школи и ван школе;
- 3) приређује школске излете, школске свечаности и забаве;
- 4) предлаже набавку потребнијех наставнијех средстава;
- 5) распоређује уџбенике и материјал за рад у школи;
- 6) предлаже надзорнику одличне ученике за награду;
- 7) бира сиромашне ученике који добивају помоћ из школског фонда или општинске касе;
- 8) стара се о увећању школског фонда и школског имања;
- 9) брине се о напретку школе и о одржању њена угледа;
- 10) приређује, кад потреба захтијева, родитељске састанке ради договора о васпитању дјецe.

4) Школски надзорници.

Члан 72.

Школски надзорници врше стручни, инструктивни, надзор над свијема народнијем школама у повјеренијем им областима.

Надзорник може бити онај, који је по положеном испиту зрелости у средњој или стручној школи, редовно свршио педагошки одсјек философског факултета и положио прописане испите, а вршио најмање двије године наставничку дужност.

Члан 73.

Школски надзорници имају ранг и плату наставника средњих школа.

На име путовања по школској области имају 400 до 1000 круна годишњег додатка.

Члан 74.

Надзорника има три, а мјеста канцеларија одређује им Министарство просвјете.

Надзорници се постављају указом Књаза Господара на приједлог Министра просвјете.

Писарску дужност у надзорништву врши — ван школских часова — један од мјесних учитеља, којег надзорник одреди, а за то ће имати награду од 240 круна годишње.

Члан 75.

Дужности су школског надзорника:

- 1) да три пут у години походи и проучи све народне школе у повјереној му области, и да уклања сметње школскоме раду;
- 2) да, према потреби, поучава наставнике у правилном школском

раду и да се стара о њиховом усавршавању;

3) да надгледа службени рад управитеља, наставничких вијећа и школских одбора и да руководи обласним наставничким зборовима;

4) да се брине о отварању нових одјељења и школа и да учествује при избору мјеста за подизање школа и при прегледу зграда, које приватна лица нуде за школу;

5) да објављује школске законе и наредбе преко управитеља и других школских власти;

6) да оцјењује рад и владање наставника, да ишљењује њихове кривице и да их кажњава за мање кривице, а веће доставља Министарству просвјете; (чл. 64. ов. зак.)

7) да извиђа сукобе између наставника и мјесних школских одбора и да рјешава спорове између њих, а по потреби подноси Министру просвјете на ријешење;

8) да одлучује о прекидању наставе у ванредним случајевима;

9) да се стара о попуњавању упражњених наставничких мјеста и одређује замјену болеснијем наставницима;

10) да наставницима даје осуство до 10 дана, а молбе за дуже осуство да подноси Министру са својим мишљењем;

11) да води статистику свију школа у повјереној му области;

12) да одлучује о исписивању ђака из школе у договору са школским одборима;

13) да подноси Министру просвјете полугодишње извјештаје о стању школа у повјереној му области и предлоге за поправку истих, као и за награде, предвиђене чланом 10. и 46. ов. закона;

14) да води преписку са свијем школским и другим властима; и

15) да врши и друге послове, који су му одређени овим законом и да се у своме раду управља према упутствима, која пропише Министар просвјете у споразуму са Просвјетним Савјетом о надзору школа.

VIII. Прелазна наређења.

Члан 76.

Крајем школске 1906—1907. год. прописале се нови наставни план и нови програм предавања за народне школе.

Члан 77.

Данашњим сталним наставницима предвиђеним у тачци а) чл. 6. „Закон о уређењу плата наставника средњих и основних школа од 12. августа 1897. г.“ повишује се систематска плата са 240 круна и изједначају се са оним из чл. 34. овога закона.

Оним пак сталним наставницима, који испуњавају погодбе тач. б), чл. 6. поменутог закона, као и онима, који су свршили 4 или више разреда гимназије, а добили сталност, повишује се плата са 180 круна.

Свијем осталијем, који су до ступања овога закона добили сталност, а не испуњавају горње услове спреме, повишује се систематска плата са 120 круна.

Сви напријед именовани на овако повишене плате добијају периодске повишице по овоме закону (т. ј. по 240, 180 односно 120 круна) од дана његова ступања на снагу, а за повишицу рачунаће се и оне године од пошљедње периодске повишице, добивене по закону од 12. августа 1897. године, али по истом (старом) закону.

Никоме се не могу урачунати у повишицу ни по овоме ни по староме закону године, у којима је ко добио слабу оцјену, као ни године, које су већ изгубљене због напуштања дужности или по осуди.

*) Члан 6 гласи:

Члан 78.

Сви садашњи наставници, који немају квалификације, предвиђене овим законом, или који нијесу добили сталност прије овога закона, и имају бар 5 година учитељске службе најмање са добром оцјеном, сматрају се као привремени са платом од 720 круна и имају право полагања испита, а кад испит положи, године привремене службе рачунају им се за пензију. — Остали се сматрају као заступници по чл. 44. овога закона, задржавајући досадашњу плату. — Лица, која имају спремну превиђену законом од 12. августа 1897. године, а нијесу до сада никако ступала у учитељску службу, могу то учинити до 1. септембра 1907. г. и сматраће се сталним учитељима.

Члан 79.

Досадашњи стални учитељи-ице, који имају више од 12 година службе, могу и после 26-те године служити за повишице до максимума (највеће) плате.

Члан 80.

Школски одбори саставиће се према одредбама овога закона одмах по свршетку ове школске године, кад се има извршити и избор нових школских одбора.

Члан 81.

Плате учитеља-ица варошких општина падају за годину 1907. на терет буџета истих општина, а у будуће ће држава варошким општинама на име плата учитеља-ица издавати помоћ сразмјерно укупном расходу на сеоске школе.

Члан 82.

Докле се не поставе надзорници предвиђени у чл. 72. овога закона, а закључно до 1912. год. Министар просвјете моћи ће према потреби постављати да врше надзор и оне учитеље, који су редовно свршили учитељску школу, положили учитељски испит, а имају најмање 10 година службе и познати су као ваљани радници. —

Члан 83.

Овај закон ступа у живот од 1. марта 1907. год. и тада престају важити сви досадашњи закони, који се односе на наставнике народних школа и на школски надзор.

Препоручујемо Нашем Заступнику Министра Просвјете и црквених послова да овај закон обнародује, а свима Нашим Министрима да се о извршењу његово старају, властима пак заповиједамо да по њему поступају а свима и свакоме да му се покоравају.

Цетиње, 2. фебруара 1907. г.

НИКОЛА с. р.

(М. П.)	Председник Мин. Савјета
Видно и ставно државни печат,	Министар иностраних дјела
чувар државног печата	А. Радовић с. р.
Министар правде	Министар унутрашњих дјела
Г. М. Церовић с. р.	Мих. Ивановић с. р.
	Министар правде
	Г. М. Церовић с. р.
	Заступник
	Министра Финансија и Грађевина,
	Председник Министарског Савјета,
	Министар Иностранних Дјела.
	А. Радовић, с. р.
	Заступник Министра Војног,
	Председник Министарског Савјета,
	Министар Иностранних Дјела.
	А. Радовић, с. р.
	Заступник Министра просвјете
	и
	црквених послова
	Министар правде
	Г. М. Церовић с. р.

а) Прва је учитељска плата 350 флор., а в. и стан, огријев и башча. Ову плату имају учитељи, који су редовно свршили четири разреда основне школе, најмање четири разреда Гимназије, Учитељску Школу на страни или Богословско-Учитељску на Цетињу, најмање са добрим успјехом. У ови ред долзе и учитељице, које су редовно свршиле шестогодишњи тецај у Институту Царице Марије на Цетињу и примиле диплом за учитељицу, и оне, које су на страни свршиле Учитељску Школу.

б) Друга је плата учитељска флор. а. вр. 324. и стан, огријев и башча. Ову плату добијају учитељи, који су редовно свршили 4 разреда основне школе, 6 разреда Призренске Богословије. У ови ред спадају и они садашњи учитељи, који су свршили Цетињску Богословију прије установљења Гимназије. Учители овога реда унапређују се на плату првога реда својом заслугом по предлогу Гл. Школског Надзорништва Министарству Просвјете.

НИКОЛА I

по милости Божјој

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина ријешила и да смо Ми потврдили и потврђујемо:

ЗАКОН

О ЈАВНИМ ЗБОРОВИМА И УДРУЖЕЊИМА

ДИО I.

О зборовима у опште.

Члан 1.

Црногорски држављани имају право скупљати се мирно у зборове ради договора, управљајући се при томе по прописима овога закона. (чл. 212. Устава).

Члан 2.

Зборови могу бити јавни и приватни.

Члан 3.

Збор је јаван, ако је приступан свакоме, или само позваним редовима грађанства.

Приватан је збор онај, који неко лично сам сазива, и на који не може нико други доћи осим нарочито позваних, ни видјети или чути што се на збору ради. Приватан збор према томе држи се у простору затвореном са свију страна.

Члан 4.

Од збора се разликују проста скупљања људи на каквом мјесту, изложеном саобраћају: (улица, пут, пазар.). Овакве гомиле или гомиле људи подлеже простим наредбама полицијске власти, које ова издаде у границама закона.

Члан 5.

Скупови, који се чине у име вршења уобичајених обреда, забава или других послова, као што су: јавна весеља, свадбе, народне светковине или литије, погребне пратње, сабори код цркава, прославе, мобе, сједници и т. д. не потпадају под правила овог закона, и за њих није потребна ни пријава, нити пак одобрење власти, већ за рад и ред на њима важе одредбе чл. 4. овог закона.

ДИО II.

Јавни зборови.

Члан 6.

Јавни збор може се држати у затвореном простору, или под ведрим небом.

Члан 7.

За држање јавног збора у затвореном простору није потребна пријава полицијској власти.

Под затворенијем простором разумије се зграда са свих страна затворена, одакле председништво или сазивачи могу свакога да искључе.

Члан 8.

За држање збора под ведријем небом или на мјесту, које је изложено приступу публике, морају сазивачи извјестити мјесну државну полицијску власт најмање 24 сата раније.

Власт је дужна одмах дати доносиоцу увјерње о пријему пријаве.

Пријава, предата пошти на повратни реценпис, пуноважна је.

Члан 9.

У пријави се мора означити мјесто и вријеме држања збора, а морају је потписати најмање два сазивача, од којих један мора бити из мјеста, гдје се збор сазива, и у њој означити своје занимање и мјесто становања.

Члан 10.

Сазивачи могу бити само они црногорски држављани, који имају право да бирају народне посланике.

Члан 11.

Зборовима не могу присуствовати: малољетни, ђаци и у опште лица, која немају грађанска права.

Члан 12.

Цркве, школе и у опште дворшта, што служе општинској, капетанској, обласној или државној потреби, не могу бити мјеста за држање политичких зборова.

Члан 13.

Збором руководе сазивачи, док се не изабере председништво, и они одговарају за ред на збору, а од часа избора председништва, оно је одговорно.

Члан 14.

Кад сазивачи односно председништво примјете на збору знаке нереда, дужни су позвати у помоћ представника власти, да ред поврати и уклони са збора оне, који ред на истом кваре. На такав позив, представник власти држан је одмах одазвати се и помоћи, ако се нарушитељи реда не би сами, на позив, хтјели уклонити.

Но ако би неред на збору био такав, да се не би могао стишати, сазивачи или председништво дужни су одмах позвати представника власти и у присуству његовом збор распустити.

У противном случају сазивачи или председништво одговорни су за све, што се на збору деси, као саучесници. По распуштању збора од стране сазивача или председништва, важи одредба члана 4. овог закона, ако би се неред и даље продужио.

Ако представник државне власти није дошао на збор на позив, заступаће га представник мјесне полицијске власти.

Члан 15.

Председник или сазивач који руководи збором опоменуће свакога на пристојност у говору, и потсетити га на пошљедице, које доноси собом закон о зборовима; чим опази што у говору говорника, што је закону противно, председник је дужан скратити му ријеч, па га, по потреби, уклонити сам, или преко представника власти.

Кад председник или сазивач учине што противно прописима овог члана, казниће се од 5. до 15 дана затвора, или од 50 до 150 кр.

Члан 16.

Мјесна државна полицијска власт има право послати на јавни збор, који се држи у отвореном простору, једног свог изасланика, који је дужан показати председништву односно сазивачу писмено овлашћене полицијске власти. Изасланику се даје мјесто до председничког стола, и на његов захтјев показаће му се увјерење о пријави за држање збора.

Члан 17.

На адресе или молбе, које би збор као цјелина коме упућивао, може се потписати само председништво или сазивачи збора.

Члан 18.

Кад се збор распусти (чл. 14.), сви су се присутни дужни разићи, пошто им се гласно објави да је збор распуштен. С онима, који се не би одмах удаљили после објаве, већ остали и даље у гомилама на зборном мјесту, поступиће се према члану 4. овог закона.

Члан 19.

Кривице, које се учине на збору, а нијесу предвиђене овим законом, извиђају се и суде по кривичном закону.

О кривицама учињеним на јавним зборовима.**Члан 20.**

Ко на зборовима објављује или саопштава:

1) тужбу или ма какав акт по кривичној парници, док се не прочита на претресу судском;

2) извјештај по кривци за увреду части, гдје доказивање није допуштено;

3) акта несвршених грађанских парница без нарочитог допуштења суда;

4) судска саветовања, — да се казни са 10 до 30 дана затвора, или новчано од 50 до 150 круна.

А ко на збору саопштава:

5) извјештаје или саопштења о кретању војних трупа за вријеме рата, ратне опасности или мобилизације;

6) дјела из § 86. а. и б. кривичног законика;

7) извјештај, или ма каква саопштенна тајних сједница Народне Скупштине, — да се казни новчано од 500 до 1500 круна, а затвором од 6 мјесеца до 2 године.

Члан 21.

Као саучесници једне радње, која се по кривичном законнику сматра као злочин или преступ, узимају се сви они, који би, било говором или пријетњом, на јавним зборовима непосредно подстакли кога или које, да учини или учине злочин или преступ, па иза изазивања, (провокације) дође одмах и дјело или покушај злочина, како је одређен или предвиђен у § 41. кривичног законика.

Саме пак учињене кривице казниће се по кривичном законнику, ако нијесу нарочито овијем законом предвиђене

Члан 22.

Они, који би начином објележеним у члану 21. изрично позивали да се учине кривице: убиства, пљачке, паљевине или похаре, или каква кривица, предвиђена члановима: 83., 84., 85., 86., 87., 87. а, 87. б, 88., 89., 90., 91., а., кривичног законика, у случају кад иза изазивања (провокације) не дође дјело ни покушај, — казне се са 100. до 300. круна новчано, или од 1. до 3. мјесеца затвора.

Ко говором на збору изрично позива народ на буну, казниће се новчано од 200. до 800. круна, или затвором од 1. до 5. мјесеци.

Члан 23.

Сваки говор, учињен на јавном збору начином објележеним у члану 21. овог закона, према лицима војног реда у намјери, да се одврате од вршења војне дужности и послушности према законитим старешинама, у свему ономе, што они наређују за вршење закона и законских војних правила, казниће се затвором од 15 до 30 дана и новчано од 50 до 150 круна.

Члан 24.

Ко јавно и изрично на збору позива на непокорност према законским одредбама или законским наредбама власти, казни се новчано од 100 до 500 круна, или затвором од 15 дана до 3 мјесеца.

Члан 25.

Вријеђење вјере или морала начином објележеним у члану 21, казниће се новчано од 100 до 300 круна, или затвором од 10 дана до 2 мјесеца.

Члан 26.

Ко против чиновника, свештеника, јавног службеника, као: свједока или грађанина, који привремено или стално врши какву јавну службу, и приватног или правног лица, једним од начина побројаних у чл. 21. овог закона, износи неистинита

дјела, која су законом забрањена, казниће се новчано од 200 до 600 круна, или затвором од 20 дана до 2 мјесеца.

Члан 27.

Оптужени може у свијема случајевима оптужења из предидућег члана доказати истинитост изнијетих дјела, а тужитељ изнијети противу доказе.

Од овога правила изузимају се случајеви: ако би се клевета односила на чисто породичне односе, и ако би о дјелу, изнијетом у клевети већ била поведена кривична истрага све, док о њему не би изишла извршна пресуда или решење.

Ако је дјело клевете доказано, оптужени се ослобођава казне.

Члан 28.

Увреда према страном владаоцу, учињена на јавном збору, казниће се новчано од 100 до 200 круна, или затвором од 1 до 2 мјесеца, ако се према закону те државе кажњава увреда владоца Црне Горе.

Члан 29.

Увреда страних посланика, пуномоћних министара, отправника полова или других дипломатских агената, који су акредитивни при двору Књаза Господара, казниће се новчано од 50 до 100 круна, или затвором од 15 до 20 дана.

Члан 30.

За кривице против одредаба овога закона учињене, одговорни су: Говорник и пјевач одговорни су увијек за кривична дјела, учињена говором или пјесмом, и сваки за себе, у колико је који учинио.

А предсједништво или сазивачи одговорни су само, ако нијесу испунили прописе чл. 8. и 14. овог закона

Члан 31.

Кривице, учињене против одредаба овога закона, застарјевају за 3 мјесеца од дана, кад су учињене, а према одредбама §§ 77., 78., 79. и 80. кривичног законика.

Члан 32.

Који орган власти својим незаконитим поступком спријечи државне збора, казниће се губитком државне службе и затвором до 3 мјесеца

Члан 33.

Кривице, учињене против овога закона, извиђају и суде, по тужби државне власти или приватних тужилаца, обласни судови, а против пресуда или ријешења ових има мјеста жалба Великому Суду према прописима и роковима, одређеним у казненом судском поступку. Жалба заједно са актима има се спровести за 48. сати Великому Суду, који ће по њој као хитној донијети своје решење у року од 15 дана по пријему.

Поврат се не узима кривцу за отежање,

ДИО III.**Удружења.****Члан 34.**

Црногорски држављани имају право удруживати се у циљевима, који нијесу противни Уставу и законима (чл 213. Устава).

Члан 35.

Удружење је скуп личности, које су међусобно стално везане заједничким смјером и задатком.

Члан 36.

Они, који би предузели да образују какво удружење по прописима овога закона, дужни су најприје поднијети мјесној полицијској власти статут удружења, у коме се мора назначити циљ и сједиште удружења.

Члан 37.

Статут се подноси власти у два примјерка, и ова издаје подносиоцима увјерење о пријему, чим та два примјерка прими. На повратни рецепис пошти предата пријава статута пуноважна је.

Члан 38.

Образовање удружења, која су по свом циљу противна Уставу и законима, власт неће одобрити, али је у том случају дужна у року од 15 дана дати подносиоцима статута образложено решење, којим спречава образовање удружења.

Противу таквог решења подносиоци се могу жалити у року од 15 дана Министру Унутрашњих Дјела, који ће такође у року од 15 дана донијети своје решење по том послу.

Члан 39.

Сваку измјену у статуту управа удружења мора саопштити власти у року од 5 дана, пошто измјена буде учињена. И за те измјене важи чл. 37. овога закона.

Члан 40.

У случају кад управа или удружење даје о својој радњи какве рачуне или извјештаје државној власти, дужна их је поднијети у два примјерка оног истог дана, кад их почне раздавати и својим члановима.

Члан 41.

Зборови удружења имају карактер приватних зборова, изузимајући оне зборове, које би удружења држала на отвореном.

Члан 42.

Никакво удружење, управа његова или политички збор не може доносити одлуке, које би садржавале ма што кажњиво по законима земаљским, нити поставити за свој циљ дјела, која су по кривичном законнику кажњива. Исто тако не могу себи присвајати ништа, што спада у надлежност законодавне, извршне или судске власти.

Ако би које удружење доносило одлуке, или покушало чинити корак противном горњем законском наређењу, или почело прекорачити уређењем одређених му дјело-круг, надлежна државна власт издаће наредбу, да се такво удружење растури и укине.

Члан 43.

Лица, која немају право да бирају народне посланике, не могу бити чланови политичких удружења. За њихов пријем у таква удружења одговара Управа Удружења по одредбама овог закона.

Члан 44.

Кад удружење престане, његова је управа дужна извијестити о томе државну власт у року од 15 дана по престанку удружења.

Члан 45.

Тајна удружења, чији би смјер и задатак био противан законима земаљским, забрањена су.

Сваки, који се ухвати као члан таквог удружења, казниће се новчано од 100 до 500 круна, или затвором од 3 до 6 мјесеци.

Члан 46.

За удружења ђачка вриједе школски закони.

Члан 47.

Удружења или друштва, којима је циљ трговачка добит, и на која се односе одредбе трговачког, грађанског или каквог посебног закона, не подлијежу прописима овога закона.

Члан 48.

Свако удружење или друштво мора обзнанити путем штампе, при самом постанку, своје уређење и своју управу. То важи и за сваку

измјену у правилима удружења и управе.

За противно поступање одговорна је управа удружења или друштво, и казни се новчано од 100 до 500 круна, или затвором од 1 до 3 мјесеца.

Члан 49.

На молбе и адресе, које удружење као цјелина коме упуђује, може бити потписано само предсједништво или управа.

Члан 50.

Никакво удружење, које није политичко, не смије се упуштати у политичке послове.

За противно поступање одговорна је управа удружења или друштво, и казни се новчано од 100 до 500 круна, или затвором од 1 до 3 мјесеца.

Члан 51.

Забрањено је установљавати и носити спољне знаке политичких удружења.

Члан 52.

Овај закон важи од дана, кад га Књаз Господар потпише.

Препоручујемо свима Нашим министрима, да овај закон обнародују, и о извршењу се његову старају; властима пак заповиједамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

Цетиње, 14. фебруара 1907.

НИКОЛА с. р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде,
Г. М. Церовић с. р.

Предсједник
Министарског Савјета,
Министар иностраних дјела
А. Радовић с. р.

Министар унутрашњих дјела,
Михаил Ивановић с. р.
Министар правде,
Г. М. Церовић с. р.

Заступник Министра финансија
и грађевина,
Предсједник Министар. Савјета,
Министар иностраних дјела,
А. Радовић с. р.

Заступник Министра војног,
Предсједник Министар. Савјета,
Министар иностраних дјела,
А. Радовић с. р.

Заступник Министра просвјете
и црквених послова,
Министар правде,
Г. М. Церовић с. р.

МИ

НИКОЛА I

по милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На предлог Нашег Министра Унутрашњих Дјела, а по саслушању Нашег Министарског Савјета, ријешили смо и решавамо:

да се Мило Томановић, механичар у поштанско-телеграфском одјељењу Министарства Унутрашњих Дјела, на основу чл. 49. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Наш Министар Унутрашњих Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 15. фебруара 1907.

НИКОЛА с. р.

Министар унутрашњих дјела
Мих. Ивановић с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.**Дворске и дипломатске вијести.**

— Њено Кр. Височанство Књагиња Милена у пратњи Њ. Њ. Кр. В. В. Престолонашљедника Књаза Данила, Књагиње Милице и Књагиње Јелене Карађорђевић, Њ. Њ. В. В. Књагињица Ксеније и Вјере и пратњи додатих г. а. ађутанта Михаила Поповића и Др. Б. Перазића, отпутовала је талијанским паробродом „Bosnia“, у недјељу у 9 сати изјутра с Топо-

лице за Бари. Вријеме је било лијепо и море мирно, те је пароброд за 8 сати стигао у Бари, одакле је узвишена Болесница нарочитим краљевским возом кренула за Рим и стигла тамо сјутрадан у 7 сати и 35 минута у вече. Са жељезничке станице Њ. Кр. В. Књагиња с пратњом одвезла се у краљевски Двор.

Њено Кр. Височанство од кад се налази у Риму, осјећа се доста повољно.

— Њ. Кр. В. Господар и Њихова Височанства Књаз Мирко и Књагиња Наталија повратили су се у уторник из Бара на Цетиње.

— Г. Шарл Луј де Грац, енглески отпраник послова допутовао је јуче из Рима.

— Г. Евгеније Поповић, Књ. Цр. генерални консул у Руму, који је неколико дана провео на Цетињу, повратио се прошлог четвртка на своје мјесто.

Записници сједница Нар. Скупштине

ЗАПИСНИК

од 12. децембра 1906.

XXXIV редовни састанак редовног сазива Народне Скупштине.

Почетак у 2 сата послје подне.

За министарским столом г. министри: Ивановић и Раичевић.

Председник отвара XXXIV. сједницу. Секретар Павићевић чита записник XXXIII. сједнице.

Председник пита, има ли ко што примијетити на прочитани записник.

Вукчевић тражи исправку, коју секретар прима.

Шобајић предлаже, да се не износе у записнику опширно заоштрене дебате јучерашње сједнице, нити о оступању потпредседника од звања, као ни то, да се не помиње повјерење или неповјерење представништва према потпредседнику.

Секретар Павићевић захваља добријема жељама Шобајића, наводећи, да није ништа страшно, нити чудновато, што се та заоштренија дебата догодила, јер се догађа и у другим парламентима у јаснијој слици; даље да представништво није изјавило неповјерење, него жељу и повјерење потпредседнику, којег је и поред све његове лутње довело и по други пут за потпредседника. Вели, да би записник по овом предмету у врло кратким потезима изнио, но је немогуће због опширности у стенографским бљешкама.

Секретар чита молбе и жалбе, и то: Капетана Петра Радомана из Требина; Радула Радовића из Колашина; Милана Милошевића из Доње-Морачке; Мира П. Меденице из Цетиња; ком. Богдана Томовића с друштвом из Лијеве Ријеке; Новине Јовановића с друштвом из Шипачна; Милице Ђикића из Спужа; Мијајла Перовића из Требањева; Стева Иваншевића из Никшића; Радоша Ђуришића из Краља; Перка Ковијанића из Д. Морачке; Мијајла Баровића из Комана; Шора Влаховића с друштвом из Колашина; Перка Караџића из Језера; и Пера Ђ. Поповића из Зете.

Даље чита предлог и то: г. г. Јовете Ђетковића, Драга Радовића и М. Павићевића, односно установљења поштанско-телеграфске станице у Спужу.

Прелази се на дневни ред.

Извјестилац Јанко Тошковић чита извјештај верификационог одбора за поновни избор у капетанији цетињској; по којем се поред извјештиса неправилности, које нијесу могле утицати на правилан избор, овај оснажује. За тим чита посебно мишљење члана верификационог одбора, г. Спасојевића, по којем се избор ништи и предлаже поновни.

Ј. Пламенац вели пошто стоји несугласност између чланова верификационог одбора, да се тужба против овог избора у целости чита.

Тошковић тврди, да је из тужбе све изцрпљено, што је у њој било за и против тога избора.

Шобајић у своме дужему избору износи податке у појединостима о поновном избору у кап. цетињској објашњујући појединости и узроке, које су се појавиле при овом другом избору, закључујући свој говор, да се мандат оснажи као правилан.

Ј. Пламенац објашњује неправилност првога и овога другог избора, наводећи, да је жалба против другог умјеснија од жалбе против првога избора који је поништен, па предлаже, да се и овај избор поништи, а нови закаже. У своме говору напомиње да су дотични капетан

и мин. унутрашњих дјела у неколико били повод овог неправилног избору.

Ивановић одбија од себе, да је он, било својим мишљењем или наредбом, могао утицати на овај избор, наводећи да је бирачки одбор за избор административна власт чије су одлуке извршне до рјешења Народне Скупштине.

Извјестилац Тошковић објашњује, прилике и догађаје односно мјеста која су се тражила, као и онијех, у којима се је избор извршио, као и догађај при изборима, и неправилно истицање кандидата на основу чега предлаже, да се избор, као законит, оснажи.

Гардашевић се слаже, да се избор оснажи, и заштићује дотичног капетана, што се као невин узима у предмет и оптужује, а сву кривицу приписује бирачком одбору.

Ристо Поповић вели, да не устаје против мандата, већ против чланова верификационог одбора, примјећујући му недошљедност и непристрасност по своме рјешењу за први и други избор у капетанији цетињској. Вели, да је бирачки а тако и верификациони одбор требао пропустити Васа Ђ. Мартиновића за посланика, док Скупштина ријеша, да ли је, или не правилно изабрат, но то констатовање Скупштини није остављено са чиме је њена прерогатива осујећена а она омаловажена. За другу неправилност сматра: што се на избору нијесу знали кандидати; а за трећу: што је верификациони одбор при првом избору строго поступио, што су се бирачи били разишли, а при овом другом напротив врло благо.

Свој говор, и ако не лично против посланика, закључује, да је избор неправилан и да би га требало поништити. Тошковић одбија нападе Риста Поповића на верификациони одбор, којима напада одбор као недошљедан и пристрасан и побија такво тврђење, доказујући противно, да је Поповић био пристрасан по овом питању, као заинтересован. Опориче тврђење Поповића да је његов мандат био правилан, него напротив неправилан са великом разликом неправилности првога и накондого избора пошто је први био потпуно неправилан, с чега је уништен. Вели, да би се и тиме показала незаконоитост, пристрасност и одбијање с народом ако би пропуштан г. Васа Мартиновић као што је хтио г. Поповић. Тврди да је извјештај коректан, и да се мандат пона Капичића оснажи.

Поп Војин Поповић примјећује, да је нејасно извјешће верификационог одбора, а одвојено мишљење члана истог г. Спасојевића јасно и коректно, и предлаже, да се избор као незаконит поништи због неправилности које су на исти — како каже — утицале. Шобајић чита члан 34. закона и изборима народних посланика, наводећи, да неправилности не може потећи отуда, што су неколицина из пркоса побјегли, да не гледају на ужем избору; и да жалба, и ако је већине, кад је неправилна и нетачна, није нити смије бити пресуда, па тражи, да се избор оснажи.

Председник даје 10 минута одмора. Послије одмора.

Потпредседник наставља прекинуту сједницу.

Пилетић одбија нападе Риста Поповића на верификациони одбор, које је, — вели — свагда био објективан и непристрасан. Чита чл. 27. правилника и напомиње одвојено мишљење члана верификационог одбора, које је осујетило мандат Доње-Морачке капетаније, а да за одвојено мишљење Спасојевића престоји рјешење Скупштинско.

Спасојевић објашњује све неправилности накондого избора капетаније цетињске, које се косе са законима и Уставом, и тврде је одлуке, да се мандат поништи.

Поп Илија Капичић жали, што је принуђен, да као заинтересован узима учешћа у овој дебати. У дужему говору истиче, да је био и јест популаран у своме племену; да би једногласно био изабрат и при првом избору да нијесу биле уткане интриге и шпекулације у агитацијама. Надао би се, да би и поново био изабрат и поред тога, што су устали и оптужили избор неки незадовољници, који су само за стварање сплетака и нереди; а признаје, да се није тужио онај, који је имао разлога, т. ј., — Васа Ђ. Мартиновић и предлаже Скупштини, да ствар узме строго у разматрање без обзира оћели он остати за посланика или не.

Вулетић истиче да је ово случај који закн не предвиђа отпадне једног од двојице кандидата приликом ширих између којих је требао бити и ужи избор. Напомиње жалосну појаву у капетанији непосредне близине пријестонице, поводом првог и другог избора за које неправилности узима виновника дотичног капетана, изјављујући, да би га надлежни министар имао најкешће казнити. Примјећује и он појединим члановима верификационог одбора, наводећи да би за Скупштину у прилог моралне стране било то, кад не би било ниједне жалбе противу овогидошњих избора. Примје-

ћује Ристу Поповићу, да није при претресу појединих мандата досад заступао правичност коју другим препоручује, а сад потицењује Скупштину, и апелује на њену душу, са чим вели све боље се познајемо. За себе вели, да је при претресу питања о изборима свагда заступао начело. Свој говор завршује да се мандат Капичића као неполитичне личности и неправан оснажи.

Гардашевић се чуди Ристу Поповићу на говору, у којему је лично био заинтересован и истиче његове испале на верификациони одбор њега — Гардашевића — и Скупштину, наводећи, да је он исљећивање у неправилности првог мандата чинио праведно и непристрасно, које је начело свагда заступао и испуњавао, приговарајући Поповићу, да ни он не би дружије на лицу мјеста исљећивао неправилности изборе, у којему је лично био заинтересован.

Ристо Поповић одговара Вулетићу, да ни сада ни прије није заступао, нити се заузимао за свој мандат, него је за све био подједнако непристрасан и строго се држао законских прописа.

Потпредседник ставља на гласање извјештај верификационог одбора за накондого избор кап. цетињске, који Скупштина оснажује. Прелази се на другу тачку дневног реда:

Извјестилац Јововић напомиње, да је учинио неке измјене, па чита чл. 27. предмета за 35. извјештаја и 28. за 36.

Пилетић предлаже, да се члан 36. изостави, што се не усваја.

Извјестилац чита чл. 29. за 37.

Ђетковић предлаже да капетани, односно председници варошкијех општина немају право сјетети у бирачку собу за вријеме избора. Узимају учешће у дебати: Ристо Поповић, Вулетић, Лазо Јововић, Тошковић и Др. Марушић, послје чега је чл. 37. примљен по редакцији одборској, а у смислу примједбе Ђетковића.

Извјестилац чита чл. 30. за 38. извјештаја, који је примљен и 31. за 39.

Ристо Поповић примјећује, да није по рјешењу прошле сједнице унесено односно председника бирачког одбора, и предлаже, да се то унесе у чл. 34. што извјестилац усваја, послје чега је и чл. 39. примљен.

Извјестилац чита нови чл. 40.

Тошковић предлаже, да се унесе у овај члан то, ако се не би нагодили представници бирачких листа и кутија, да их председник бирачког одбора нагоди, што извјестилац није примио.

Извјестилац чита чл. 32. за 41.

Тошковић предлаже, да се унесе, да се канцеларија у којој се избор врши не закључава но да бирачки одбор у истој остане па и обједује.

Бакић предлаже, да се продужи вријеме доласка бирача од 7 прије, до 5 сати послје подне, док се гласање заврши.

Извјестилац чита поново чл. 41. са редакцијом Бакића, и изостављањем друге и треће алије, за тим чита чл. 35. за 42.; 36. за 43.; 37. за 44. 38. за 45. по којему узимају учешћа у дебати: Раичевић, Пилетић, А. Радовић, Љ. Бакић, Тошковић и Др. Марушић, послје чега је члан 45. примљен у смислу напомене Раичевића.

Извјестилац чита чл. 39. за 46.

Тошковић предлаже, да се у овом члану унесе, да се поједан бирач по реду пушта у бирачку собу, што извјестилац усваја, те је и члан 46. примљен. За тим извјестилац чита чл. 47., који за нови уноси, и који је примљен, па изјављује, да је и у дијелу понешто унио и чита чланове: 48., 49. и 50.

Тошковић предлаже, да се у чл. 50. унесе и да се куле броје пред бирачким одбором и преставницима кандидатских листа, или њиховим замјеницима, што извјестилац уноси те је и члан 50. примљен.

Извјестилац чита чл. 51.

Вукчевић је за то, да се ужи избори изврше истог дана, или сјутри дан. Узимају учешћа у дебати: г. г. Пилетић, Тошковић, Ивановић, Вулетић, Гардашевић, Шобајић и Љ. Бакић, послје које је дебате чл. 51. примљен по извјештају одборову, а у смислу редакције Ивановића, т. ј. да се ужи избори врше у прву недјелу, а пошто протеку три дана иза ширих избора.

Извјестилац чита чл. 52.

Нико Татар вели, да није чуо, има ли у прочитаним члановима право гласач гласати на ужем избору, ако није гласао на ширем.

Извјестилац Јововић вели, то је предвиђено у идућем члану.

Вукчевић мисли, да би већина чекала ужи избор, а на шири не би никако долазили.

Извјестилац Јововић примјећује, да ма колико гласача дошло на шири избор, не би ништа утицало, да неки кандидат добије већину и да би на тај начин било бирање правилно.

Потпредседник ставља на гласање чл. 52., који је примљен.

Извјестилац чита чл. 53.

Љ. Бакић предлаже, да се унесе, да тужбе за неправилност избора са јаким разлозима треба шиљати Народној Скупштини, за које нарочито постоји верификациони одбор, и пошто би исти прегледао посланичка пуномоћја и Скупштина дала своју одлуку.

Ивановић предлаже, да и министар може поднијети жалбу Народној Скупштини, ако би се појавиле неправилности, како би се повела нужна истрага.

Вулетић се не слаже са Ивановићем и са Бакићем, т. ј. да не може министар ни ма ко други подносити жалбу, пошто верификациони одбор прегледа пуномоћја.

Потпредседник ставља на гласање чл. 53., који је примљен.

Извјестилац чита чл. 54.

Г. Церовић предлаже, да Скупштина даде право посланику, који је на више мјеста изабрат, да не мора изјашњење дати који мандат задржава, док анкета извиди избор.

Пилетић примјећује, да би то требало унијет у пословник.

Др. Марушић се не слаже са Церовићем и Пилетићем.

Потпредседник ставља на гласање чл. 54., који је примљен.

Извјестилац чита чл. 55., 56. и 57.

Ђетковић предлаже, да се у чл. 57. унесе да сви посланици имају једнаке дијурне.

Шобајић се слаже са Ђетковићем.

Потпредседник ставља на гласање чл. 57., који је примљен по редакцији одборовој.

Извјестилац чита чл. 58.

Вулетић се не слаже, да се не даје члановима анкетне комисије по 10 круна с подвозом, наводећи, да и надзорници школа имају мале дијурне.

Др. Марушић се слаже са редакцијом одборовом.

Шобајић се не слаже са Марушићем.

Извјестилац Јововић измјењује дијурне чланова анкете од 10 на 8 круна, послје чега је чл. 58 примљен, за тим чита чл. 59. који је такође примљен по редакцији одборовој.

Потпредседник закључује сједницу а XXXV. заказује 13. ов. мј. у 2 сата послје подне.

Сједница је закључена у 6 сати послје подне.

Председник Народне Скупштине,
В. Шако Петровић.
Секретари:
Љуб. Бакић,
Милија Павићевић.

ЗАПИСНИК

од 13. децембра 1906.

XXXV редовни састанак редовног сазива Народне Скупштине.

Почетак у 2 сата послје подне.

За министарским столом г. г. министри: Ђуровић, Ивановић и Раичевић.

Председник отвара XXXV. сједницу. Секретар Павићевић чита записник XXXIV. сједнице.

Председник пита има ли ко што примијетити на прочитани записник.

Ј. Пламенац тражи исправку коју секретар обећаје учинити, послје чега је записник примљен.

За тим чита молбе и жалбе, и то: Драга Меденице из Колашина; оф. Периче Марковића из Пипера; Сава Вујаџића из Подгорице; Филипа Банићевића из Рићана; кап. Сава Анђелића из Поља; барј. Ђурана Голубовића из Никшића; Радомира Маријановића из Краља; Милице Дожића из Колашина; оф. попа Тома Поповића двије жалбе с друштвом из Поља Црквичких; Лакића Ракочевића из Колашина; Спаса Обрадовића из Жабљака; командира Анта Шкутића и Бара; и барј. Ива С. Секулића из Речина.

Даље чита предлог г. вој. Социце с друштвом по којему потписници предлажу, да се Стојану Ковачевићу са херцеговачим вођама за њихово пожртвовање и заслуге одреди помоћ за издржавање.

Вулетић предлаже да посланик не може предлагати за помоћ, но то може чинити влада.

Послије чита питање, по којему г. Ђетковић пита г. министра унутр. дјела, колико је коштао аутомобил, колико је учинио користи, а колико се око њега расходовало и шта је узрок да од дужег времена не чини саобраћај; за тим пита колико је коштао вапорић Обод; колико се око њега расходовало а колико је приходовао док је продат талијанском друштву, и по коју је цијену исти продат поменутом друштву.

Напошљетку чита извјешће, по којему г. мин. председник јавља да ће на питања г. вој. Г. Вуковића односно трговинског уговора са Србијом и о насељавању Црногораца у Сјеверо-Америчким Државама одговорити 15. ов. мјесеца.

Председник извјештава, да је накондним избором изабрат за капетанију Пјешивачку г. Лазар Мијушковић.

Пилетић вели да је мандат г. Мијушковића излишно прегледивати, пошто је исти посланик по положају, те требало би да се одрече тога мандата.

Вукчевић вели, да би вериф. одбор гребало прегледати правилност тога избора. Тошковић тражи, да се ријеша предлог о распусту.

Вулетић, вели, да има два контра предлога. По овоме предмету улази се у дужу дебат, не само о одмору приликом Божићних празника, већ и о томе, да ли ће остати нарочити одбор, који би за вријеме овог одмора претресао буџет, и то за одмор г. г. Тошковић, др. Марушић, Ристо Поповић, Г. Церовић, Шобајић; а противу одмора: г. г. Пилетић, Вулетић, Спасојевић и Љ. Бакић; г. г. Раичевић и Вукчевић предлажу, да се ово питање одложи за сјутрашњу сједницу, и стави на дневни ред, а сад да се преко овог питања пријеђе на постојећи дневни ред.

Саво Вулетић примјећује председништву неправилан поступак при измјени дневног реда.

Потпредседник одбија мишљење г. Вулетића с позивом на чл. 63. тачка е) и чл. 64. правилника с убјеђењем, да се са овим питањем није реметио дневни ред, него да је ово питање истакнуто прије преласка на исти, за које случајеве председништво има потпуно право саслушати мишљење појединаца и Скупштине.

Даје се 10 минута одмора.

Потпредседник наставља прекинуту сједницу. Обраћа се представништву и вели пошто је жеља за одмор приликом Божићних празника, то ће председништво увидјети, колико ће се исти заказати, што ће и изјавити на некој од идућих сједница.

Прелази се на дневни ред.

Изјавила Јововић чита чл. 50. пројекта за нови чл. 60. извјештаја.

Спасојевић предлаже, да се цио материјал за тајно гласање наплаћује на рачун Скупштине. По овом предмету узимају учешћа: г. г. Лазо Јововић, Г. Церовић, Вукчевић и Вулетић, пошље чега је чл. 60. примљен у смислу редакције г. Спасојевића.

Изјавила чита чл. 61., 62., 63. и 64. Пилетић предлаже редакцију: „да се изборни материјал пошље избора преда на реверс дотичном калетану, односно председнику општине“.

Изјавила прима ову редакцију, за тим чита чл. 65. и 66.

Н. Татар предлаже, да би се унијело и то, да се и кандидат строго казни, који би се кандидовао, а не би одговарао услову народног посланика.

Изјавила упозорава, да је то предвиђено. По овом члану узимају учешћа у дебати: г. г. Ј. Пламенац и Вулетић, који су противни казни по редакцији; Лазо Јововић и Шобајић који се слажу са редакцијом, послје које је дебате и члан 66. примљен по редакцији одборовој.

Изјавила чита чл. 67., 68., 69., 70., 71., 72., 73., 74. и 75.

Ристо Поповић у члану 75. предлаже редакцију: „да се казни у смислу одредбе и онај бирач, који би гласао на више од једног мјеста, или потписао више од једне кандидатске листе“, коју је редакцију изјавила унио, послје чега је чл. 75. примљен.

Изјавила чита чл. 76.

Ј. Пламенац примјећује, да је изостављен став по србијанском закону, гдје се каже: да се глоби до 100 динара онај, који би проневерио тајну гласања.

Тошковић вели, и ако је примједба Пламенчева умјесна, ипак је наше прилике не допуштају, тијем мање, кад се у бирачку собу пушта по један гласач, а у сваком случају били би наши наивни гласачи више пута глобљени, послје чега је и овај члан примљен по редакцији одборовој.

Изјавила чита чл. 77., 78., 79., 80. и 81.

Вукчевић вели да се прецизније одреди за које вријеме по овом члану кривац губи грађанску част.

Г. Церовић вели, да је то предвиђено кривичним законом.

Чл. 81. примљен је по редакцији одборовој, а у смислу примједбе Вукчевића. Изјавила чита чл. 82.

Ћетковић примјећује по овом члану сувишну глобу, наводећи, да су имања већине од исте мања.

Ђукановић вели, да није предвиђено, оће ли се глобит сиромаш или богаташ, послје чега је чл. 82. примљен по редакцији одборовој.

Изјавила чита чл. 83., 84., 85., 86., 87. и 88.

Пилетић предлаже, да се први став, предлошљедни ред 88. члана изостави, г. ј. да пошто полицијске власти немају права учешћа при изборима, то да не могу подизати тужбе против истијех. Свој навод објашњује тиме, да се то изостави због недодљивости, а не због тога што није потребна полиција да се нађе у близини, кад се избори врше. Ово питање изазвало је живу дебат, која је дуже трајала и у којој су узели учешћа, и то, за предлог Пилетића г. г. др. Марушић, Шобајић, Јововић; а противу истог г. г. Ј. Пламенац, Тошковић, Ивановић, мин. Ђуровић, Вулетић, Љ.

Бакић, Н. Татар и Гардашевић. Пошље ове дебате члан је примљен по пројекту.

Изјавила чита чл. 89., који се прима као што га је изјавила прочитао.

Послије гласања потпредседник објављује, да је закон примљен у начелу, појединостима и у целости на пита Скупштину, оће ли се исти послати одбору за бољу коректуру, послје чега би га поново изнио и прочитао пред Скупштину, или ће одбор послати влади на штампање.

Вулетић је за то, да се специјално овај закон поново врати одбору, који ће га пошто га уреди изнијети, да се пред Скупштином чита.

Др. Марушић вели да је умјесан предлог Вулетића, но је скопчан не само с трошковима, него и са временом, па предлаже, да једно компетентно лице заједно са одбором прегледа овај закон, послје чега би се упутио влади, да га штампа.

Мин. Ђуровић упозорава, да је дужност Скупштине уредити неки закон, а влада ће га штампат.

Тошковић је за то, да се о препису и коректури закона постара сам изјавила, а влада да га штампа, што је примљено.

Потпредседник закључује сједницу а XXXVI. 14. овог мјес. на 2 сата послје подне.

Сједница је закључена у 6 сати послје подне.

Председник Народне Скупштине,
В. Шако Петровић

Секретари,
Љуб. Бакић,
Милија Павићевић.

ЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

„Српски језик у трговини“. Под тијем напписом пише загребачки „Приредник“: О томе се у нас Срба врло често писало, али предлози остварени неостварени.

У нас је и више разних и других предлога и жеља остало неостварено, а познато је, да се код правога свијета не остварује само оно, што је немогуће.

Па је ли могуће, да се српски језик у трговини одомаћи?

Обично се предлаже, да Срби трговци од горњих фабрика и трговаца (напримјер у Бечу, Трсту, Берлину, Паризу и т. д.) захтјевају, да се морају у саобраћају са Србима трговцима служити српским језиком.

То су предлози, а како се владају многи наши Срби трговци?

Многи Срби трговци не служе се ни сами у својим сопственим радњама, ни између себе, па често ни у својој кући и породици српским језиком, већ ма чим и ма каквим, само да је туђи, да није српски.

Многи наши Срби дозвољавају, да им чивути и други трговци — који живе међу Србима, од Срба, у српском крају, али који зато ипак презиру српски језик — пишу и шаљу писма, рачуне и т. д. свакако само не српски, а Србин је још пресретан, да га ти Чивути и гледају.

Дакле Србин није у својој радњи, на свом дому, прави Србин, а многи воли и са пошљедњим странцем пословати него са својим Србином трговцем. Србин не пази и не захтјева ни од мјесних странаца трговаца да га поштују, да се у саобраћају са Србином служе српским језиком, већ прескаче лако, брже, непромишљено, неизобилно у Лондон, Беч, Париз, Трст и т. д., па хоће да му они тамо поштују оно, што многи наш Србин сам на свом огњишту не поштује, што му на дому презиру и омаловажава свако, па и онај који међу Србима и од Срба живи.

Србин не поштује сам свој језик, трпи да нам се којеко намеће и нас и наш језик са нашег огњишта потискује, а хоће и тражи да Беч, Париз, Европа србују, да они почињу први са Србином српски.

Може ли то бити? Иде ли тим редом? Остварују ли се тако народни циљеви?

Ето зато се не може и за то се неће тако српски језик никад у трговини одомаћити. Такови смо и иначе, тако нам је скоро и све остало, па зато ти странци и прелазе преко нас Срба као да нас не има, потискују нас, угњезђују се међу нас, те нас је све мање, а ушљед свега тога и све вјероватности, да ће се Беч, Париз, Пешта, Берлин и т. д. по-србити, кад је и у српским крајевима све мање Срба трговаца и уопште Срба, а све више и више странаца.

Е па шта ћемо и како ћемо?

Будимо прије свега сами и између себе Срби, људи. Србујмо сами и између себе, и не дајмо да се туђинци увлаче међу нас, да нас потискују, а с нашом помоћи.

Захтјевајмо, не попуштајмо, већ про-водимо, да прије свега сви они, који су у српским крајевима, који су међу нама и који од нас Срба живе, да прије свега сви ти са нама само српски опште,

српски, ћирилицом, дописују, као што и ми морамо са нашим муштеријама, како оне знаду и желе.

Кад то проведемо, онда, али тек онда провађаће се ствар дошљедно даље, а онда ће морати са Србима најпослије и Пештани, Бечани, Парижлије и т. д. српски, који желе да са нама послују.

Тако, тим редом може бити и биће успјеха сигурно, али другачије не иде никако, а све наше жеље остаће и даље и до вијека пуне жеље, ако се ми не будемо уопште клонили странаца, ако нас они на нашем дому буду пошваљивали, помачаривали и т. д., ако будемо чекали и изгледали, док — мјесто нас — Беч, Лондон и т. д. почну србовати.

(Стечај). Одбор Задужбине д-ра Љубомира Радивојевића расписује овим стечај за ова дјела:

Сточно љекарство

Ово дјело ваља да је написано за народ, како би га могао разумјети сваки сељак. У њему ваља изложити све сточне болести, знаке по којима се познају, узроке њихове, и начин лијечења, а нарочито како се болесној стоци указује прва помоћ и даља њега док не оздрави. Обим овога дјела ваља да не буде већи од 5—6 штампаних табака оне величине, као што су издања овога Одбора за народ. Награда за ово дјело јесте одсјеком пет стотина динара.

II

Буквар за самоуке

Овај Буквар биће намијењен неписменима, који су ради да науче читати и писати без туђе помоћи. На крају може бити и неколико чланчића о грађанским правима и дужностима, или каква друга грађа, као прво штиво. Овакав ће се буквар штампати у великом броју примјера и већим дјелом испоклањати неписменима у Србији и Српству. Одбор жели, да овај Буквар не буде већи од три штампана табака оне величине као што су његова издања за народ. Награда је одсјеком пет стотина динара.

Рукописе за оба ова дјела ваља послати најдаље до 1. септембра, 1907. године секретаријату Одбора Задужбине д-ра Љубомира Радивојевића (Београд—Serbie—Браће Недића ул. 23). Уз сваки рукопис ваља писац у затвореном коверту, с истим знаком или изреком као на рукопису, послати и своју адресу. Коверти ће се отворити тек пошто дјела прегледају стручни референти и Одбор донесе одлуку о томе, која ће се од њих откупити. Откупљена дјела остају својина Одбора Задужбине д-ра Љ. Радивојевића, а остала ће се, на захтјев, вратити писцима.

Умољавају се сви српски листови у Српству, да овај стечај објаве.

Из Одбора Задужбине д-ра Љ. Радивојевића, 1. јануара, 1907. год. (Бр. 1.)

(Кардући о Црној Гори.) Највећи талијански лиричар послје Петrarке, Ђозуе Кардући, који је 3. о. мј. у 71. години свог живота преминуо у Болоњи, изразио се приликом вјеридбе тадашњег Престолашљедника а данашњег Краља Виктора Емануела с црногорском Књагињицом Јеленом овако:

„Као човјек, као либерал, као Италијанац веома сам задовољан тим, што Књаз Напуљски узима црногорску Књагињицу. Као човјек радујем се, што је Књаз слободу својих осјећаја и свог избора одржао и сачувао испред дипломатских окова и сплетака. Као либерал се радујем, што је тај млади Виктор Емануел, тај Књаз из најстаријег сувереног Дома Европе, са демократским кавалерством бадио око на породицу, пружио руку Дому, који не влада тако давно, али који је толике године, шта више вјечито, водио рат за „крст часни и слободу златну“ и био вазда на бранику хришћанског имена. Црногорци одушевљени су својим побједама и задахнути вјером у срећу и напредак, њихова народа, те је с тога витешка црногорска династија сретна, што и ако влада над народом малим по броју, ипак влада над народом великим по снази, дичним по слави.....“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

(Трговински уговор између Црне Горе и Србије). У уторник, 13. ов. мј., био је у Народној Скупштини у Биограду на дневном реду и трговински уговор Србије с Црном Гором, који је у истој сједници једногласно усвојен. Српски „Пресбиро“ извјестио нас је о том важном чину одмах нарочито депешом, која гласи:

„Кад је данас прочитан у Скупштини трговински уговор Србије с Црном Гором, министар финансија др. Пачу предложио је посланицима, да без дебате приме уговор с братском и једнокрвном државом. Уговор без дебате једногласно усвојед. По том тако исто једногласно усво-

јен и српско-румунски уговор“.

Радујујемо се овом једнодушном братском одзиву и не сумњамо, да ће живљив трговински односи између нас и Србије и јаче узајамне везе у размјени заједничких производа што боље и корисније утицати и на сложан заједнички рад око општих интереса српског народа.

(Одликовања). Њ. Кр. В. Господар благоизволио је одликовати г. г. Ивана Шћепанова Мартиновића у Одеси, и бар. Сава Богданова Шоћа с Љуботиња V. ст. Данилова ордена.

(Заслужена награда) Петар Јовановић, пилот у Улцињу, спасао је прошлијех дана из чељусти смрти једно дијете, које је несрећом у море пало и већ се почело давити. Пошто је Петар и лани на сличан начин спасао живог другог дијетету, због чега је тада новчану награду добио, Њ. Кр. В. Господар благоизволио га је за овај поновни случај одликовати сребрном медаљом „за ревност“.

(Балканска изложба у Лондону). По вијестима које нашем Одбору за Балканску изложбу из унутрашњости стижу, биће Црна Гора на тој изложби скромно али достојно заступљена. Што год је Одбор својим позивом за ту изложбу затраживао, у свему је нашао великог одзива код наших суграђана, који су се одмах латили посла, да свако по својој струци допринесе које зрнце за што бољу и вјернију слику своје отаџбине на тој изложби. Одбор према томе има пуне руке посла, јер само још два мјесеца дана дијеле нас од отварања изложбе. Идуће недеље, пошто се вријеме изљепша, кренуће по наређењу Одбора Црном Гором један признати фотографски стручњак, да важније знаменитости и виђеније типове сними и од најљепших снимака нарочити албум састави, који ће се у мањем формату и на изложби продавати. Одбор спрема за изложбу и разне културне и рељефне карте Црне Горе, а да и шумско и минерално богатство наше земље буде на изложби приказано, Одбор ће поред фотографских снимака наших шума изложити и главније шумско дрвеће у попречном и уздужном пресеку, као и велику збирку наших минерала, који имају индустријску вриједност за Црну Гору. Домаћи живот црногорског сељака Одбор ће на изложби приказати са два модела сељачких кућа — једне у планини, а друге у пољу — које ће својом спољашњошћу и унутрашњим уређењем представљати праву слику сељачког живота. А за предмете из унутрашњости Одбор је у члановима својих пододбора нашао вриједне сараднике, који су се повјереног задатка својски примили.

На тај начин ради се у Црној Гори око Балканске изложбе највећим маром, и Одбор се нада, да ће половином марта, као што је и одређено, моћи све предмете у Лондон упутити, те с тога моли свакога ко је за изложбу што год спремао и довршио, да оvdје на Цетињу преда секретару Одбора г. Петру Пламенцу, а они из унутрашњости својим пододборима, који ће прикупљене ствари послати што прије на Цетиње. Одбор је својим пододборима ставио на расположење већ и извјесну суму новца, којом ће се превозни и други трошкови излагача намирити, а и занимљивији предмети по потреби откупити.

(† Архимандрит Петроније Раичевић).* У недјељу, 4. овог мјесеца, преминуо је у Острогу умировљени настојатељ тамошњег манастира, архимандрит Петроније Раичевић. На глас смрти покојникове дошло је у Острог неколико оближњих свештеника и доста велики број околног народа. Сјутрадан, смртни остаци његови, по односном обреду свечано опојани од седам свештеника, уз пратњу школске дјеце и сакупљеног народа, сахрањени су у нови гроб, који је за живота покојник себи приправио више Доњег Манастира. При крају опијела, с покојником се је опростио лијежим говором високопречасни архимандрит г. Кирил Митровић, садашњи настојатељ Острошког Манастира.

Архимандрит Петроније неуморно је за 56 година служио Богу и домовини. Његово пожртвовање у критичним данима наше домовине — при опсади Горњег Манастира, — може послужити млађима као диван примјер родољубља. Архимандрит Петроније одржавао је примјеран ред и чистоћу у Острогу, а са предсретљивошћу и хришћанским поукама сријетао је и прагмо побожне поклонице Острошкога Чудотворца.

Вриједно је споменути и потоњу жељу покојникову, његов тестамент, којим сву своју покретну и непокретну имовину оставља на просвјетне и добротворне циљеви и установљава фонд за издржавање добрих и ваљаних ђака у средњим и вишим школама. Фонд ће носити име: „Фонд архимандрита Острошког Петронија Раичевића“, а отпочеће да дјествује на 30 година по смрти архимандритовој, а дотле се има капиталисати.

*) Случајно за прошли број одоцило.

Архим. Петроније својим скромнијем прилозима сјетио се је осим тога још и ових устава: „Друштва за потпомагање заната и трговине у Црној Гори“; „Друштва за унапређивање српског привредног подмлатка у Загребу“; „Фонда Српске Гимназије у Новом Саду“; „Фонда за потпомагање сиромашних великошколаца у Биограду“ и т. д.

Нека је вјечни помен овом примјерном свештенику и народном добротвору!

К.
(Забавно вече), *Занатлијско Пјевачко Тамбурашко Друштво* приређује сјутра 18. фебруара, Забавно вече у просторијама „Хотел Ловћена“. — Добровољни прилози примаће се са захвалношћу.

(За наше путнике). Друштво „Ungarogroata“, које је преко зиме подржавало недељно само по двије брзе линије између Фијуме и Котора, успоставило је за ту пловидбу од 1. марта (по нов. кал.) и опет четири брза параброда, који ће сваког уторника, сриједе, суботе и недеље стизати у Котор у 1 сат по подне и одатле се истијех дана у 2:30 по подне враћати за Фијуму.

ТЕЛЕГРАМИ

(Бечког Кор. Бироа).

Цеда, 13. фебр. Куга се све више шири. Сваки дан има 5 до 6 нових случајева.

Петроград, 13. фебр. Од 462 до сад позната избора за Думу, нападају 89 партији монархиста, 43 партији умјереника и 285 левича.

Цариград, 14. фебр. Решад-беј, бивши валија у Канији, наименован је валијом за Једрене, а бивши мутесариф у Бенгази Хилми-паша, валијом у Скадру.

Софија, 14. фебр. Собрање сазвано је за 1. мар. у ванредну сесију.

Петроград, 15. фебр. На жељезничкој станици у Царском Селу покушан је атентат, који није успио. Атентатор увукао се био у станицу и ставио бомбу на шине три минута прије кретања Великог Књаза Николаја.

Краснојарск, 15. фебр. Управитељ вароши, шетајући се улицом, убијен је из револвера. Убица је умакао.

Петроград, 15. фебр. Потпредсједник Државног Савјета Голубев, опуномоћен је да отвори Государствену Думу 20. о. мј. Истога дана отпочеће и Државни Савјет своје сједнице.

Цариград, 16. фебр. По извјештајима скопљанског валије неосноване су вијести о нередима у Новопазарском санџаку.

Трст, 16. фебр. Приликом агитације за повећање надница угљарима и гријачима, друштво факина прекинуло је рад око укрцавања и искрцавања. Потпуни нерад влада у пристаништу.

Биоград, 17. фебр. Данас је потписан трговински уговор Србије са Русијом и Швајцарском.

Цариград, 17. фебр. Извјештаји о стању у Новом Пазару нетачни су. Пазар је већ од неколико недеља затворен, а трговина почива. Војска недовољна да одржи ред, али при свему томе нема повода за страховање.

Петроград, 17. фебр. Цар је дозволио, да официри ескадре Небогатови, који су били ослобођени, могу ступити у службу војне мрнарнице.

Званични огласи

ТРАЖИ СЕ

Радован Влаховић, из Речина, који је у мјесецу октобру прошле године, на позив г. Антонија Јакшића, учитеља на Горанско, пошао је од куће у Црквине с намјером да буде приватни учитељ. Бавио се тамо осам дана, одакле се кренуо за Цетиње. Од тада се за њега ништа не зна.

На молбу његова оца Павла моли се свако ко о њему што зна или сазна да достави
(2—3) канцеларији Мин. Ин. Дјела.

ОГЛАС

Ради набавке нужнога крша за градњу моста на Морачи под Градином (Биоче) држаће се 12. фебруара прије подне у Одјељењу за грађевине и саобраћај инканат.

Потребно је око 2500 кубних метара квадрога крша, глава и бацица.

Вађење, ђељање и догон издати ће се засебно или заједно, како то Одјељење за корисније нађе.

План, прорачун и ближи услови могу се од 27. јануара до дана инканта у Одјељењу сазнати.

Кауција је тридесет на сто (30%) од предвиђене вриједности рада, коју је подузимач дужан дати у готову новцу или у непокретном имању Одјељењу за грађевине и саобраћај.

Одјељење за грађевине и саобраћај, задржава себи право да може у случају неповољних цијена од инканта одустати.

Број 140. Из канцеларије Министарства Финансија и Грађевина Одјељење за грађевине и саобраћај, Цетиње, 25. јануара 1907. 3,3.

ОБЈАВА

На дад 25. фебруара т. г. Књ. Министарство Финансија и Грађевина држаће лицитацију о набавци 1500—2000 кубних метара дрва за огријев свију државних надлештава на Цетиње за идућу зимску сезону 1907—8. год.

Ко би се желио примити, да поменути количину дрва предаде у државним магацинима на Цетиње, нека се на горе означени дан пријави потписатој канцеларији, кога ће се дана закључити уговор са понудиоцем најниже цијене; разумије се ако ова буде повољна за министарство.

Лицитанти треба своје понуде, да предаду у запечаћеним писмима; означивши какву врсту дрва нуде, т. ј. питома или букова.

Детаљнији услови уговора и обавјештења о предаји поменуте количине дрва могу се добити у канцеларији министарства сваког дана прије и послје подне, за вријеме канцеларијских часова.

Број 83. Из канцеларије Књ. Министарства Финансија и Грађевина. Цетиње, 7. фебруара 1907. 2—3

СУДСКИ ПОЗИВ

Књ. Обласни Суд у Подгорици на основу свог ријешења од данас, број доњи, донесеног у кривичној парници због убијства извршеног над Михаилом С. Ивановићем и његовом женом Јокном, из Врбиче, ноћу између 25. и 26. децембра 1906. год., позива овим осумњичене учеснике у убијству: Тома и Илију Милованове Ивановиће, из Новог Села, да на дан 5. марта тек. год. у 8 сати прије подне предстану Обласном Суду ради одбране, којег ће се дана одржати јавна расправа по наведеном убијству.

У случају ако се позвати не пријаве, Суд ће донијети пресуду in contumaciam и на штету позватих.

К броју 28. ех 1907. V—1906—204.

У Подгорици, 17. јануара 1907. г.
Књ. Обласни Суд
Вршилац дужности предсједника,
3,3. С. Церовић.

Службени огласи.

СТЕЧАЈ. — Ријешењем Књ. Обласног Суда у Бару, од 29. јануара ов. г. број 188—IV—1907—32 отворен је стечај над имовином Сала Бала из Коламзе.

Услед наведеног, позивају се сви дужитељи Салови, да се са својим исправним потраживањима пријаве подписатом суду најдале до 1. априла ов. г. Послије којег дана неће се ничије потраживање усвојити.

Број 59 гр. 7—1907
Уцињ, 5. фебруара 1907. год.
Капетански Суд
Р. 72, Бр. 82, 1,1 Кап. М. Ђурашковић

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Јављамо свијема Књ. Управама Основнијех школа, да је изашла из штампе:

ИСТОРИЈА СРПСКОГ НАРОДА

ЗА

четврти разред Основнијех Школа

ДРУГО ИЗДАЊЕ

Цијена 50. пара

Наруцбине треба одмах упућивати Књижари П. М. Калуђеровића, на Цетињу, која ће књиге неодложно разошиљати.

Број 53. Из Канцеларије Министарства Финансија и Грађевина. Одјељење Државна Штампарија Цетиње, 16. фебруара 1907.

1—3

Приватни огласи

НА ЗНАЊЕ

Чиним поштованом грађанству, да сам отворио бријачку радњу

„СРПСКА БРИЈАЧНИЦА“
катунска улица број 78.

Молим поштованом грађанству, за што већу посјету, на којој и до сада захваљујем.

С поштовањем

Јово Србић Херцеговац.

Р. 33, Бр. 77. 2,2

ПРОДАЈЕМ моју кућу у Зетској улици број 11. цијена умјерена, услови повољни.

Цетиње, 8. фебруара 1907.

Р. 18, Бр. 84, 1,3 Стево Татар

Својем непрежаљеном брату

† ДУШАНУ

даваћу четрдестодневни парастос 19. ок. фебруара у 10 сати прије подне у варошкој капели на гробљу.

Цетиње.

Ожалошћени брат Л. Ђ. Поповић

Р. 26, Бр. 87, 1,1

Браћи свештеницима и свима оним који на погреб бившег настојатеља острошког архимандрита

† ПЕТРОНИЈА РАИЧЕВИЋА

дођоше, или приликом његове смрти иначе саучешће изјавише, — братство манастирско, овјем најтоплије захваљује.

Острог, 8. фебруара 1907.

Кирил Митровић

архимандрит — настојатељ.

Р. 35, Бр. 93. 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашега нигда незаборављеног сина, односно брата

† Пера Крцунова Божовића

који се послје петнајесто-дневнога боловања пресели у вјечност 23. јануара ове год. у 27 год. својега живота.

Смаграмо за свету дужност овјем путем изјавити благодарност г. г. докторима: Перазићу, Хаџопулу и Матановићу, који се својски трудише, да отму нашега болесника, од чељусти смртне.

Остајемо благодарни нашијем пријатељима и кумовима, који похиташе у великом броју на глас покојникове смрти, да нама тугу ублаже.

Хвала Метеричанима, Добрљанима, Грачанима, Прогоновићима, Бурићима, Орашанима, Ђиновићима, Штитарима, Гољемадашима, Крусима, Чешљарима, Друшићанима, Рвашанима, Парчанима и Дражевљанима.

Хвала свакоме оном, који изјави нам саучешће писмено или телеграфично.

Хвала г. Ј. Костићу мјесном пароху, који нашега покојника опоја и предаде матери земљи.

Понаособ хвала мојој браћи Загоранима, који не жалише својега труда око преношење и доношење нашега покојника с Ријеке, који га често посјеђаваху и тијем његове болове ублажавашу.

Загора, 9. фебруара 1907.

Ожалошћени: мајка: **Ивана**; браћа:

Јоко и Стеван Божовићи.

Р. 155, Бр. 88, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег омиљеног и угледног синчића

† РАДОМИРА

који у 5-ој години свога младалачког живота, дана 29. децембра 1906. године испусти своју млађану душу и стим подписатим даде тешки удар жалости у којој овом приликом изјављујемо.

Срдачна и уљудна хвала нашој браћи, сродницима, кумовима, пријатељима, и осталим племеницима, који се на глас смрти нашег омиљеног **Радомира** слетјеше и тим учинише лична учешћа у тужном спроводу, а нама олакшаше тешки удар и ублажише бол у души за драгим покојником.

Буан, 1. јануара 1907.

Ожалошћени: отац: **Станко**; мајка: **Божана Церовић**, са фамилијом.

Р. 95, Бр. 92. 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег никад непрежаљеног сина

† ПЕТРА

који се на први јануара ове године пресели у вјечност у 20 години свог живота под притиском студеног камена у Доуглас Аласку (Америка.)

Неизмјерна хвала браћи Црногорцима „Српско Јединство“, „Ловћен“ и Херцеговачком добротворном друштву, који су покојника свечано и парадно сахранили са многобројним грађанством вароши Доугласа обојег пола.

Срдачна хвала Руском свештенику, који је над покојником по црквеном обреду опијело извршио у храму Св. Саве.

Срдачно захваљамо, Гаврилу Стојковићу, који не опширно изјавио о смрти нашег покојника и његову увеличаном спроводу до вјечне му куће.

Неограничена хвала и благодарност, браћи Бјелопавлићима обојег пола, који у многобројним трупима, похиташе на глас смрти нашег покојника 6. фебруара ов. год. тега братски ожалише и оплакаше, а тужним родитељима ублажише тугу и жалост за милим покојником, који им је ононовио жалост за преминулима: пок. **Радојем**, који се пресели у вјечност 10. септембра 1905. год. у 25. години свог живота, а пок. **Бајо** 19. новембра 1906. год. у 18 години.

Дубока благодарност свима и сваком, који нам, ма којим путем било учествоваше у нашој големој тузи и жалости за преминулима.

Ђурица, 10. фебруара 1907.

Ожалошћени родитељи: отац: кап.

Тиодор Драговић; мајка **Марица**;

с породицом.

Р. 200, Бр. 91, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег милог и никад непрежаљеног брата, оца и супруга

† АРСА Ј. НЕНЕЗИЋА

који се послје врло кратког боловања 27. јануара ове год. пресели у вјечност у 61-ој години свог живота, показано нам је учешће од стране скоро цијелог мјесног грађанства без разлике пола и положаја све три вјеро-исповијести у овој нашој великој жалости, као и присутност спроводу покојниковом, те нам се тиме пружи у неколико утехе, на чему и овим путем сваком изјављујемо нашу особиту благодарност.

Срдачна хвала браћи, кумовима и пријатељима из Зега, Куча, Момишића, Дајбаба, Дахне, Загорича, Толоша и Лужања, који на глас смрти покојникове дођоше, ожалише га и до вјечне куће испратише.

Особиту благодарност изјављујемо пре часној г. г. попу Андрији Драговићу, попу Јовану Радуловићу, попу Душану Петровићу и ђакону Јовану Дапчевићу, који при спроводу и онјелу чинодјелствоваше, као и мјесном пјевачком друштву „Бранко“, које судјелова са својим пјевањем.

Поново свакоме срдачна хвала и благодарност, ко нам усмено, писмено и телеграфски изјави саучешће у овој нашој великој жалости.

Подгорица, 8. фебруара 1907.

Ожалошћени: браћа: Нико, оф. Алекса и Косто сестра: Јелена; супруга: Савета; синови: Јован, Стеван, Срдан, Душан, Милан и Зарија; кћери: Љубица и Зорка; снахе: Јелена и Каге, са осталом породицом и родбином.

Р. 202, Бр. 85, 1,1